

KEVADIK

NOORSOO
ENESEKASVATUSE JA ELUREFORMI AJAKIRI

I AASTAKÄIK

Fidus

Talvlõbu

Nr. 1

TARTUS

[MÄRTS 1924

Sisu.

	lhk.
Lugejaile: Toimetus	1
Enesekasvatusest. A. E.	2
Kuis võime iseenese üle valitseda. Fr. W. Foersteri j. tõlk. H. T.	4
Prof. Fr. W. Foerster	7
Kuidas ma saan tugevaks. T. J. j. tõlk. A. L.	7
Hommikune rännak. Cäsar Flaischleni j. tõlk. H. T.	9
Villem Reiman	13
Pisilugusid suurmeestest	13
Kirjandusest	14
Noorsoo töömailt	14
Omis asjus	16
Pildid:	
Talvlõbu. Fidus	Kaanel.
Joonist. A. Kivi teosest „Seitse venda“ A. Kallén-Kallela	4, 10
Fr. W. Foerster	7
V. Reiman	12

Veel enne selle numbri läbilugemist tellige
omale ligemast postkontorist või kohalikult
levitajalt «KEVADIK» 1924. a. pääle. Ta
maksab ainult 75 mk. Soovitage seda teha
ka omal sõbral. Puudub Teil raha, siis
katsuge leida ainult 10 tellijat ja Teie saate
☆☆ terve aastakäigu maksuta. ☆☆

KEVADIK

Noorsoo enesekasvatuse- ja elureformi ajakiri.

№ 1.

I aastakäik.

1924.

Lugejaile.

Meil ilmub Eestis mitu noorsoo ajakirja, neist mõni üsna häa ja soovitatavgi. „Kevadik“ ei taha ühegagi neist hakkata võistleva (ennem küll neid kõiki nende väärtust mööda soovitada), vaid tahab viljelda nende poolt sööti jäetud põldu meie murdealise noorsoo huvidepiirkonnas, nimelt — **tegeliku elukorralduse, enesekasvatuse ja elureformi** ala. See on küllalt lai ja mitmekesine valdkund, et põhjustada iseseisva ajakirja olemasolu. Kuna tähendatud küsimuste käsitlemine kõige tähtsam ja huvi nende vastu kõige suurem on just murranguea aastail (umbes 13–17 eluaastani, 5–9 õpiaastani), siis tahab tometus sisu valikul silmas pidada just nende aastate tasapinda ja nõudeid.

Ühtlasi tahab „Kevadik“ jääda **kõige ligemasse ühendusse** noorsoos eneses esilekerkivate **vaimliste otsingutega** ja neist põhjustatud **organisatsioonidega**, õilistades ja juhtides iseloomu karastavaile tegudele noorusea spontaanselt esiletungivad **isetegevus- ja enesemääramispüüded**.

Meie oleme teadlikud, et see neis aastais võimalik poleks ilma vanemate inimeste kogend käteta, kuid meie ei taha keelata ka noortele vaimuvõitlejatele nende loomulikke õigusi. Üksteist mõistes ja häätahlikult toetades tahame püüda inimkonna kõrgemate paleuste poole.

Toimetus.

Elu on võitlus, kuid kõige-päält võitlus enesega. Kerge on võita vastaseid, kui oled võitnud enese.

Käesolevat aega on nimetatud õigusega tehnika aastasajaks, kuna inimese tähelpanu näib pöördud olevat eestkätt väliste loodusjõudude vallutamisele, mis sünnib n. n. tehniliste abinõudega. Selles väliste loodusjõudude vallutamises on hakatud koguni nägema sihti iseeneses, hoopis kõrvale jättes inimese vaimu, need jõud, mis alatasa võitlust peavad loodusjõududega inimese sisemuses. On täiesti ekslik arvata, nagu seisaks inimkultuuri ülesanne vaid selles, et alla heita meid ümbritsevad loodusjõud ja nagu oleks meil sisemuses, hingelus sellega, et nimetame end inimeseks, kõik juba korras, kõik ka tööpoolest inimvaimule vallutatud. Inimene olla — eks tähenda see ometi kõigepeält vaimu ülevõimu, mida meie praegu näeme alles nii harva. Tõsi, aastatuhandate jooksul, mil neljajalgsest loomast, kellest mõni ei ulata üldse mitte nägema kiirgavat päikest ega vilkuvate tähtede lõppmattust, arenes kõrgema valguslätte ja sinetava taeva ääretuse poole ringutav püstseisus kahejalgne inimene. Kõrvuti kehalise ümbersündimisega kujunes järkjärgult inimeseks arenevas olevises ka tahe ja üldse teda muust loodusest eraldav vaimuilm. Kuid see inimvaimu areng pole veel kaugeltki lõppend, pole veel kaugeltki vallutatud inimese sisemuses kõik loomalikud loodusjõud, vaid see täielik võit seisab alles kaugena tulevikuideaalina, inimlike võitluste lõppideaalina meie silmi ees. Võidurikkad ja liig kiired saavutused välise looduse vallutamisel on aga inimese viind ekslikule arvamisele, nagu oleks neist väliseist tehnilisist saavutustest juba küllalt, et saavutada inimlikkude otsingute igavest sihti — vaimuainuvalitsust, jumalataolist olemisseisukorda. Kuidas liig ükskõrgselt arenend tehniline kultuur aga otse selle vastu töötada võib, selleks on kujukamaks näituseks just meie aeg. Vaadake ainult endid ümbritsevat elu ja

teie näete, kuidas tehnilise kultuuri saavutused, mida tihti nii suure enesejõutunde ja nii suure kõrkusega proklameeritakse, võivad mitte ainult vaimu, vaid kogu inimlikku kultuuri ja inimest ennast kõige metsikumal kombel hävitada. Kas tarvitseb meil, ilma sõja kaasaeglasil, meelde tu'etama hakata, kuidas leiud keemia alal kasutati hävitavate lõhkeainete ja mürgiste gaaside valmistamiseks, et metsikuimal kombel hävitada loomisevõimsemas eas olevat inimelu, kuidas hõisati iga uue suurtüki puhul, mis sennistest mõne kilomeetri võrra kaugemale lasi. Isegi inimvaimu kõrgemad avaldused — trükitud sõna, kunst j. m. s. rakendati loomalikkude hävitamisinstinktide teenistusse.

Või kas tarvitseb teile, kogu Euroopa ja endi kodumaa kõlblise langemise kaasaeglasile meelde tuletada, kuidas inimene, uhkusteleev oma kultuursaavutustega, neid tihti just kasutab selleks, et olla „loomalikum, kui iga loom“ (Foerster) ja seega ennast just aheldadagi uuesti loodusjõudude külge, kust meid vabastas aastatuhandaid kestev areng.

Sarnase huvide koondumisega tehnilisele kultuurile ja oma sisemise vaimuvõitluse unustusse jätmise tagajärjel on nõrgenemas ka igasuguse kultuurtegevuse vältimatu eeldus — iseloom. Eks teie näe igalpool tahtejõuetuid tüüpe, vaevalt päevast päeva jalgu järel lohistavaid, kes võimetud on midagi suurt korda saatma. Eks teie näe, et koguni enamus, ja eestkätt just intelligenti enamus, on minemas nende kätte. Ja eks ole teie vist juba endiski tunnud, et üldise õhkkunna mõjul alamat liiki instinktid — loomalikkuse pärandus — viha, kahjurõõm, kadedus jne. kipuvad kiskuma ülekaalu ka teis endi kätte ja kuidas ka teie juba noortena olete kaasa kist sisemisse võitlusesse iseendiga, mis rõõvib teilt tihti energia ja elujulguse ja võib halvemal korral lõppeda otse traagiliselt — vabasurma või vaimuhaigusega.

Eks ole see kõik ükskõrgselt arenend tehnilise kultuuri vilj?

— Kuid meie ei taha ometi tagasi langeda bušmeenide, hottentotide või

teiste metsrahvaste arenemisastmele ega vabatahtlikult loobuda aastasadade jooksul higis ja vaevas loodud kultuurväär-
tusist — kuulen teid väitvat kartuses, et hakkam jutlustama tahtlikku loobumist kõigist tehnika saavutustest, tagasi-
pööramist loodusse, askeetlikku enese-
kitsendamist või muud sarnast.

Ei mõtlegi! Kultuur, ka tehniline, on kord juba selleks, et vallutada loodusjõud inimese tahtele. Senniste saavutuste hävitamine või neist loobumine ei viiks meid põrmugi sellele sihile liigemale. Tahan teid ainult hoiatada nägemast loodusjõude, mis vaja vallutada, vaid välisilmas, tähelepanemata jättes need, mis varitsevad teis endis. Et mitte rikkuda harmoonilist arengut, on vaja ühesuguse visadusega võidelda mõlemal frondil. Et meie aga seda puhku tehnilisel tiival kaugele ette oleme jõudnud, siis on vaja nüüd koonduda rohkem sisemisele võitlusele, kindlal, karastatud tahtel põhjeneva iseloomu kasvatamisele.

— Iseloom on kõrvalasjade alistamine pääasjale, ütleb Fr. W. Foerster. Et meie suudaksime mitte ainult vahet teha, vaid ka valida pää- ja kõrvalasjade vahel, on arenend vaimu kõrval tarvis kõigepeält tugevat tahet, tahet, mis alles teeb meid tõeliselt vabaks, iseseisvaks inimeseks, nii, et kui meil näit. valida antakse rea asjade või nähtuste vahel, et meie siis täie teadvusega valiksime selle, mida paremaks peab meie mõistus, ega mitte ei toimiks kirgede, harjumuse või üldise arvamise mõjul. Inimene, kes tal olemasoleva raha eest ostab omale mõne uhkusasja, sest et see moes on, et see kõigil teistel on, kuna tal tööpoolest seda raha muuks otstarbeks, näit. oma hariduse täiendamiseks tarvis oleks olnud, ei ole mitte vaba, vaid moe, avaliku arvamise ori. Kui palju sarnaseid ja analoogilisi juhtumisi kohutate teie aga elus. Meie ajal kaevatakse palju majanduslike orjastamise üle, kaevatakse vabaduse puuduse üle, ja loodetakse seda saavutada võivat ilmakorra revolutsioonilise ümberloomise teel. Palju need lootused õigustatud, palju mitte, pole siin koht harutada, kuid niipalju võime julgesti

õelda, kui inimene ise jääb endiselt tahtejõuetuks ning laseb endas alamatel instinktidel pääseda mõjule (nagu revolutsioonipäevil paraku tihti), siis ei aita mingi väliste eluvormide, välise ilmakorra muutus palju, vaid orjadeks jäädakse ikka, kui mitte teiste kaasinimeste orjadeks, siis vähemalt ise-
enese kirgede ja instinktide orjadeks. Ainult nende allahaitmine tahtele teeb inimese vabaks. Kui aga need väliste eluvormide muutused omased on karastama ka inimese tahet, harima ta iseloomu ja üldse õlistama ta püüdeid, siis muidugi, ei saa meie jätta tunnustamatta ka nende tähtsust inimkultuuri arenemises.

— Kuidas kasvatame meie aga siis tahet, küsite. Teie olete õigustatud seda küsima, sest see on probleem, mille kallal juurdleb kogu kaasaja kasvatusteadus. Kuid see asjaolu ise-
enest näitab ka, et vastata sellele pole sugugi kerge. Käesolev ajakiri seabki just omaks ülesandeks teile selle küsimuse päale järkjärgult vastata ja nõu anda tegelikkudeks sammudeks sel alal.

Ainult ühe eest tahan teid siinkohal veel hoiatada, nimelt arvamise eest, nagu kuuluks tahtekasvatamise suur ülesanne ainult koolile, ilma et teil endil selleks midagi teha tarvitseks. Nii ei ole see mitte. Küll on see muidugi ka kooli ülesanne, kuid viimane üksi, ilma teie endi kaasabitada ei saaks kõike teha. Kasvatuse ülesanne selles õieti seisabki, et äratada kasvata-
vaid jõude kasvandikus eneses ja neid juhtida ning ettevalmistada isetegevusele, et inimene võiks ise ennast hakata kasvatama. Koolis olete teie ikkagi võrdlemisi lühikest aega ja kui teie ei õpi sääl ise ennast kasvatama, siis ei saa ka kool teid inimeseks teha, sest ainult kasvatuse-
enese kasvatuse kaudu saab inimloom inimeseks.

Nii on tahtekasvatus ja tema rakedamine vaimu teenistusse noorusaastate tähtsaim ülesanne, kuna ilma selleta mõtte kaotavad kõik teadmised ja võimised ning jäädakse paremal juhusel „harit metslaseks“, pahemal aga langetakse tagasi looma astmele.

A. Kallén-Kallela. Joonistus teosest „Seitse venda“

FR. W. FOERSTER.

Kuis võime iseene üle valitseda?

Oleme palju selle üle kõnelend, mis-pärast enesevalitsemisel inimese kohta nii suur tähtsus on. Teie annate mulle selles kindlasti õiguse. Ent teie küsit-lete: aga kuis seda teha, kuis enese üle valitseda? Seda tahetakse meeeldi— aga enne kui tähelegi paneme, on meid juba valland viha hoog või oleme lipsand

kuhugi kondiitriärrri või muud selle-sarnast. Lastena loeme vanadest room-lastest, kes enese üle nii võimsalt va-litsevad — näiteks Mucius Scävola, kes oma käe lasi rahulikult tulel põleda, et vaenlase väepäälükule tunnistust anda roomlaste tahtejõust. See kõlab kõik nii suurepäraselt ning tahetakse enese

vastu olla sama kindel, kui nood muinasaja kangelased — ent ei teata, kuidas sellega alata. Ei saa seda ju nii ilma pikema jututa järele aimata. Olete teie kunagi juba mõtisklennud enesevalitsuse vahendite ja abinõude üle? Esitan teile täna mõningaid harjutusi: püüdke kord täielises vaikuses saavutada esimesi väikseid võite oma keha üle — ja kes kord on maitsend noist rõõmudest, ründab hillitsemata uutele ikka suurematele võitudele:

a) Valitsemine naeru üle.

Mäletan üht poiste mängu, mis sisaldab õige hää mõtte. Kaks vaatavad üksteisele näkku ja kaevavad kui kaua keegi välja kannatab naerma hakkamatta. Selle juures võib juba üht õppida, nimelt valitsemist oma naerumusklite üle. On ju teile teada, kui väga tähtis on teinekord inimesele, et ta omab selle võime. Mäletan, et selles harjutuses suudab siis kauemini vastu pidada, kui ennast sundida mõtlema millegile muule. Seda mängu võib veel raskendada. Näiteks, kui üks jutustab teisele mõnda koomilist juttu ning nad peavad püüdma sellejuures tõsiselt olla. See on iseäranis raske kui on mitmed koos ning jutustus tõesti väga kõditav. Ent suurepärase harjutus. See harjutus tuleb ka siis kasuks, kui ollakse sunnitud töötama lärmi keskel ja kus mitte edasi ei jõuta, kui ei omata jõudu omi mõtteid koondada ühele punktile. Üldse on enesevalitsusel see hää külge, et kõik, mida harjutatakse ühel alal, kasvatab tahet ka teiste ülesannete jaoks. Enesevalitsus kannab protsente!

b) Valitsemine nälja ja janu üle.

Teine hää harjutus on mõnel rännakul õige kaua janu kannatada, et mitte enese kurgu orjaks saada. See on ühtlasi ka tervisline, sest palju jookimine ei ole rännakul mitte hää. Aga aegajalt peaks järele proovitama, kas ikka veel peremees ollakse omas majas. Suured mägestiku ronijad katsuvad aegajalt ühte jalga painutada ning sellejuures teist jalga kaugele ette välja

sirutada, et näha kas põlve musklid veel tahtele alluvad. Ka peab aegajalt selgusele jõutama, kas ikka veel tahtejõudu omatakse, et millegis keelduda, või on söögiisu kõdi juba valitsusohjad enese kätte haarand. Paastu keeld, mis leidub nii mitmes religioonis, omab ka veel selle hää tähenduse, et ta aegajalt inimesele taas võimaluse annab oma tahtejõu harjutuseks. Nii nagu teie vanemaid vendi aastast mõneks nädalaks sõjaväe teenistusse kutsutakse, et neil mitte ei ununeks ratsutamist ja laskmist¹⁾ — nii peate teie ka iseendid aegajalt kutsuma vabatahtlikus paastumises mõnele tahtejõu harjutusele.

Ühes Sileesia poiste pansionaadis puhkes kord lahti täieline võistlustuhin, et ennast vabatahtlikult sundida vastumeelseimale, mida võimalik leida. Nad sõid lehepõrnikaid, haukasid tõuke ning närised suuri kärbeid. Kellel ses kõige parem edu oli, seda peeti kangelaseks. Ma ei arva siiski, et teie just seda näidet seuraksite — leidub ju palju muud vastumeelset, milleks end vabatahtlikult peab sundima. Võib oma tahtejõudu harjutada ka veel millegist lahtiütlemises, näiteks mõnes magusas järelsöögis keeldumises, mille üle ju nii kaua rõõmustand ollakse, või keelatakse see oma õele — et teda harjutada valitsema oma maiustuse himu üle. Indiaanlaste keskel valitseb ebausk, et ühes söökidega tulla mõnikord inimesse ka kurjad vaimud, seepärast ei pea mitte väga palju sööma; sisse ebausku võime asetada tähenduse, kui usume, et ahne ning korratu söömine inimeses tõesti äratav kurje vaime, inimese hukatusse viib ning ta oma hümide orjaks teeb. Seepärast on söögi laud enesevalitsuse harjutustele suurepäraseks võimlemisalaiks.

c) Valitsemine unetõbi üle.

Teie olete muidugi kuulnud, et suurim hädasoht pikkil rännakuil kõrgesse mägedesse on vastupanematu unetõbi, mis inimese korruga valdab, nii

1) Autor on välja läind Šveitsi oludest.
Toim.

et ta unustab igasuguse hädõõhu ning isegi surma vastu ükskõikseks jääb, kui ta ainult saaks uinuda. Annab ta järele, siis on see tema mõõdapääsmatu surm — ta ei ärka kunagi, olgu siis kui tema juhtumisi leiavad Bernhardini koerad.

Ma arvan, meie peaksime alati selle pääle mõtlema, et taltsutamatu väsimus võib ka all lagendikul inimesele hukatuseks saada. Sest mõnususist tärkab üsna pikkamööda ning tähelepanematta rohkem halbusi ja viletsusi, kui kõigist õelustest kokku. See pole mitte äkiline surm, mis inimest ähvardab, nagu uni igaveses jääs — vaid hiiliv, mõistmatu ning hirmuäratav surm, mis kõik nurja laseb minna, mida inimene teeb ja temalt usalduse rõõvib, sest et midagi põhjalikult ei tehta ja aega ikka ainult asjata kulutatatakse: unetõõbi mattis ta järsku, laiskus oli tugevam temast. Kui palju tähtsaid asju elus jätab inimene laiskuse pärast, kui palju võimalusi minetab, kui palju häda ja viletsusi sünnitab enesele ning teistele palja mõnusususe pärast! Kui võiksime kord üles arvata, kui palju raskeid õnnetusi, kui palju lepitamatuid patte sünnib paljalt mõnususist — meie ehmataksime ning ponnahtuksime omast raskest unest, nagu uinund vaht, kui teda ta kindral kõnetab.

Mida selle vastu ette võtta? Harjutus — ei muud kui harjutus. Sõjakuulutus, et tahe oma päritava trooni tagasi võidaks, enne kui see juba hilja on. Hommikul teat kindlal tunniajal üles tõusta, kõigi mõnususate madratsite ning patjade pääle vaatamata, ja sirgelt riietuda ilma laisalt aigutamata ja aelemata. Ka sirgelt laua taga istuda, kuigi meelsamini tahaks kokku vajuda, nagu tasku nuga, sirgelt käia, kuigi mõne matka lõpul kipud vähe lentsima ja vankuma — need on vaimu võidud keha üle, mis inimese terveni tugevaks teevad. Ehk kui üsna väsind ollakse mõnest käigust, siis veel kord paenduvalt trepist üles ja alla käia, nagu mõni noor paaž. Siis ei juhtu ka kunagi, et emale mopsinägu tehakse, kui väsind ollakse, aga temale veel vaja mõnda käiku teha. Tundsind üht herrat, sellel

oli hobune keda koduteel vaevalt suudeti hillitseda, nii rõõmustas ta talli üle. Tema aga sundis teda just talli ukse eest veel kord tagasi pöörama ning tänaval kolm korda siia-sinna ratsutama. Sarnaseid jõuharjutusi peaksime ka meie laisale sõiduhobusele, oma kehale, muretsema.

d) Valitsemine viha üle.

Viha vastu oli roomlasel Caesaril hää abinõu. Kui temal viha pähe läks siis luges ta kunni kahekümmeni, enne kui ta vastuse andis — ja see vahepidamine sai talle nii harjumuseks, et ta seda hiljem ka lugemata tegi — nii nagu meie ka klaverimängu juures algul takte loeme ning neid pärast ilma selletagi aimame — ja nii ei küünind ta viha kunagi enam nii kaugele, et teda kaalumata nõudeni viia.

Veel paremini kindlustatakse end, kui õige palju mõtiskellakse inimestest, kes kedagi iseäranis ägestavad, ning selle pääle mõeldakse, mis neil elus puudund on (võib olla puudusid neil enne kõike kannatlikud sõbrad!). Sõna: „Armasta omi vaenlasi“ on vahest mõningaile esimeseks sammuks liig raske; neile võiks esimesena abinõuna õelda: mõtle kord rahulikult nende üle järele, kes sulle halba soovivad ning sind äritavad, astu kord nende seisukohale, pea silmas nende häid omadusi — siis rahustad sa juba ja võib olla tuleb armastuski — nii nagu taevas meres peegeldub, kui lained rahunend.

e) Valitsemine veepõlguse üle.

Ka veepõlgus on hää tööriist tahtele. Vee hirmu võib kõige paremini veega arstida. Kes enesest säääl võidu saab ning vabatahtlikult vastumeelsusest üle jõuab, sellele muutub palju muudki kergemaks. Ja kes siin alistub, sellele läheb palju muudki raskeks; sest elu nõuab iga päev, ja õieti igal minutil inimeselt midagi, mis tema mõnusususe vastu käib — ja kes säääl on liig nõrk ja liig järelandlik iseene vastu, seda kohtleb saatus karedalt.

Kogust „Lebenskunde“ tõlk. H. T.

Prof. Fr. W. Foerster

on Euroopa silmapaistvamaid pedagooge. Enam kui keegi teine on ta mõistnud, kuidas praegune tehnilise tsivilisatsiooni ajajärk mõjub kahjulikult inimese iseloomule. Seda silmaspidades pole ta väsind rõhutamast kõlblise kasvatuse — iseloomu, karakteri kasvatamise tähtsust juba lapsepõlvest pääle. Ta on tihti üsna teravalt arvustand sennist kooli oma autoriteedil põhjendava distsipliiniga ja ikka nõudnud enam austust õpilase isiku vastu ning enam vabadust viimasele. Muu seas on Foerster tulisem õpilaste omavalitsuse mõtte kaitsja.

Politiikas on F. radikaalselt vabameelne. Ta nõuab inimväärilisi elutingimisi igale inimesele, kuid ei näi võimalikuks pidavat seda saavutada tormiste revolutsioonide teel, vaid usub inimiseloomu häädusse ja selle põhjendavasse häätatlikkuse leplikusse. Ühtlasi on ta tulisem sõjavastane (patsifist)

Tänu ta vabameelsusele (!) trampisid Müncheni üliõpilased ta 1919. a. professorika-

teedriit maha, mille järele ta Šveitsi tagasi kolis (kus ta ka sõja aegu oli), kus ta praegu kasvatusteaduse professorina tegev.

F. on kirjutand rea väärtuslike teoseid kõlblise kasvatuse alal (Schule und Charakter, Politische Ethik und Politische Pädagogik, Erziehung und Selbsterziehung, Jugendlehre), kuid meid huvitab ta iseäranis „Lebensführung“ ja „Lebenskunde“ meisterlikuna autorina. Viimased teosed kuuluvad kogu ilma silmapaistvamate enesekasvatusteoste hulka, mille eest sajad tuhanded noored lugejad Foersterile tänulikud. Esimehe neist — küpsemale noorsoole määratud „Lebensführung“ ilmub varsi ka eesti keeles noorsoo karskusliidu väljaandel. Kuuldavasti on ka teise eestikeelne tõlge käsikirjas olemas.

T. I.

Kuidas ma saan tugevaks.

On küll selliseidki noori, kes uhkustavad oma raamatutarkusega ja on iga-sugu spordi ning mängu vastu, kuid enamikus, ka vanemaiski, on märgata tugevat püüdu kehalise tervise ja jõu poole. Paljude igapäevne töö on sarnane, et see ajajooksul muutub tervisele kahjulikuks, kui töö kõrval ei kanta erilist hoolt selle eest; see ongi, mis otse sunnib mõtlema tervishoiust. Ja eriti see, kes vähemalt kordki olnud raskemini haige, teab, et tõsine tervis on ühtlasi ka rikkus ja jõud.

Kuid nendeski, kelles on enamvähem

tugev soov ja pürgimus terveks ja tugevaks, võib see pürgimus tihti jääda vaid vagaks sooviks, kui pole käepärast ühtegi põhjanevat tõuget ega mingit plaani ega näpunäiteid tema teostamiseks.

Igale kahtlejale ja kehaliselt nõrgale on julgustav pidada meeles, et igaüks võib saada tugevaks, kui tal pole otse orgaanilist viga. On vaja vaid tahtmist, õiget süsteemi ja harjutust.

Võimlemissüsteeme on mitu, ja see, mille esitan siin, pole sugugi ainukene

õndsuse tee, tee tervise ja jõu juurde, kuid see on igal juhtumisel üks ja kindel tee. Kuid vältimatuks eelduseks on, et täht-tähelelt jälgid mu nõu ja et sooritad need harjutused igal hommikul ja õhtul, neid mitte kunagi hooletusse jättes ega edasi lükates teiseks päevaks. See nõuab ehk küll harilikust veidi varem tõusemist voodist, kuid see muutus, mis sünnib su väljanägemises, tervislikes seisukorras, spordivõimes, enesekindluses, ja üldse kogu su eluvaates tasub selle mitmevõrra, tuhatvõrra, ja kui su harjutused on saanud korra harjumuseks, imestad kindlasti, et oled kunagi saanud läbi ilma nendeta.

Su huvi tõstab veel see, kui märgid oma märkuste raamatusse päeva, mil hakkasid harjutama ja tookordsed liigete mõõddud, näit. rinnakorvi (loomulikus seisuk. ja sissehingates), käe- ja jala lihaste (loomulikus ja pingul seisuk.) ümbermõõdu, oma pikkuse, kaalu jne. Ütleme, kuue kuu pärast mõõda samad kohad ja vaata, milliseid oled saavutanud tulemusi. Annan oma ausõna, et oled rahul. Kuid ära tee tavalist viga, et mõõdad end igapäev.

Mingeid erilisi riideid pole selleks tarvis. Võõst saadik paljana harjuta, kui vähegi võimalik, lahtise akna juures. Ka on hää tarvitada peegelt, et näha lihaste liigutusi.

1-ne harjutus.

Et püsida tasakaalus, võid võtta kinni tooli seljast. Painutad mõlemaid jalgu põlvest, kunni istmelihased puutuvad kanda, või lähevad neile nii ligidale,

kui võimalik. Tõused uuesti püsti ja kordad sama — kuid tõustes ära käega vajuta toolile, vaid tarvita seda võimalust ainult tasakaalu kaotades.

2-ne harjutus.

sisse, alla laskudes — välja.

Veel kindlam harjutus on paigal jooksmine. Seisad sirgelt, käed puusas. Siis tõstad parema põlve vöö kõrgusele ja hüpad maast lendu. Selle järel tõstad pahema jala, parema sirgeks laskudes, samasse asendisse ja nii hakkad jooksmata, kordamööda kummagi jalga põlvest kõverdades ning vöö kõrgusele tõstes. Kuid paigalt ei tohi seejuures liikuda. See on väsitav harjutus, mis ei sobi südamehaigeile, kuid kõlbab hästi terveile.

Kõik ülaloesitatud jalaharjutused arendavad kiirelt jalalihaseid, nagu sentimeeter sulle näitab. Need on kasulikud ükskõik millise spordiala või mängu tarvis — pallimänguks, jooksuks, ujumiseks jne. Harjutades jalalihaseid mõjutavad need liigutused ka hingamisorganega. Ülemiste kehaosade liigutustest edaspidi.

„Nuori Voima“st* tõlk. A. L.

3-s harjutus.

See harjutus on väsitavaim ja kui tunnedsüdameklopmist ja lõõtsutamist, siis ära soorita seda liig kiires taktis, vaid puhka näit. pooletoosina painutuse järel. Kuid seda mööda, kui saad tugevama ja suured säärelihased arenevad, pead suurendama painutuste arvu, kunni võid neid sooritada ilma vaevata kaksikümneks. Sirgelt seistes hingata

Hommikune rännak.

Päiksetõusu laul.

Ja nad tulid teda kui mõrtsukat püüdma teivaste ja mõõkadega; ülempreester, kirjatargad ja variseerid.

(Ja ta istus igapäev templis nende juures ja õpetas neid!).

Matheus 26, 45.

Mulle näib: see on olnud ikka nii — Sokratese kui ka Jeesuse päivil! nii Galilei kui Lutheri päivil!

Jost Seyfried.

Üle maa lebas hämar öö. Oli mahe, peaaegu soe. Algav mai. Oli tõusnud võimas torm ja voogas mägedelt oma kevadigatsuse. Nagu vägev pühade koraal kõmas ta üle haudade ning kutsus ülestõusmisele.

Metsad painutasid ja sirutasid end ning horjusid ta raputusist; langesid maha saajaastased tammed ja murdsid nagu pilliroog, mis oli kuiv ja habras ja liig nõrk ning jõuetu, et elada. Ainult mis terve ja tugev ning jõuline, jäi seisma. Taeva sügavuses tuikasisid tähed nagu kustuvad küünlad narmendavate ja kärtsend pilvede vahel, mida ta naerdes kihutas üle meie, otseku rõõmustades kord kõrvaldada võivat kõike, mis jääb ind ja pehkind. Isegi kuul oli hirm, et teda paisatakse üle parda ning ta pugese kuhjund pilveräbalate varju. Maa värises ta kõmast . . . ent see polnud hirmu värin . . . see oli rõõmu värin, sest ta viis täide ta igatsuse.

Määrinnakuilt voolasid veed heleda sulinaga ja kahvatu, igal katsel vahelduv valgus tulvas kõike fantastilis-viirastusliku eluga.

Õuedel ja majade ees, millistest möödanes meie tee, seisis siin ja sääl inimesi. Torm oli nad elust kihutand, sest nende eluasemele kerge puuehitus varises igast jässemest ta tõusete all. Tuulelipud kiunusid katuse harjadel. Tuul vilistas ja hulus. Peksis lahti uksi ja aknaid. Küllest kandusid kella

hääled, arglikult, tumedalt, ähvardavalt, otseku . . .

Inimesed ütlesid: kõster polla see mitte, kes nii helistas! ja vaatasid kahvatud ja segased, kartlikud ja hirmul taeva poole ning naised palvetasid: Viimne-päev tuleb, ilm läheb hukka! Issand, halasta meie pääle! . . .

Ei, emakene! Ilm ei lähe hukka! Kaugeltki mitte! viimaks ometi saabub kevad! Kevad! ja kui veel nii mässab! Kevad: jah!

Ning naerdes läksime meie edasi ja laulsime ning lasime kevadtormi omas rinnas laieneda. . . Olime ju harjund tormis seisma . . . ja laulsime ning pillerkaaritasime. . . Kevadpäi! Hommiku poole! Päiksele vastu!

Päiksele vastu! Kevadpäiksele vastu! Ja see'p see ju oligi!

Meie tahtsime kord näha päikest tõusmas ja meie kevadtung kihutas meid temale vastu . . . kogu meie lootuse rõõmuga, kogu meie nooruse usuga, kogu meie usu noorusega!

Üksikud, keda valdas hirm ja haaras õud kõigi nende elavakssaavate puude ja õõnestee varjude pärast, pöörasid ümber, sest nad . . . ei targend end mitte külmetada selle pöörase ilmaga, ja taandusid, kadudes kurblikku argipäeva.

Kaugel meie taga lebas leitsakases udus linn ja kõik müüriiga ümbritsetud, kitsas, ahas ja piirav ning terve näljase argipäeva ja muljuva töö päevapelu nürri tühjus ja raskus, ja eel meid, ümber meid hele ja ilutsev, müüritu, kauge ja avatud täis elurõõmu ja pühapäeva usku meie igatsuse tähtleegitsev, tormilõõmas täideminek.

Ning meie laulsime ta laulu, hommiku laulu, päikese laulu, mürisevas tormis ja ta kandis selle kaugele üle mägede ja mägedelt orgudesse, et kõlas tagasi hõiskav kaja.

Meie tulime läbi ta õuede. Ööva-hid ponnahtasid omast uinakust ja komistades seurasid meid laternaga: vait

A. Kallin-Kallela. Joonistus teosest „Selle vanda“

olla ja mitte häirida külade rahu oma mõistmatu lauluga. Hommik saabuda iseenesest ilma meie täntamata. Parhilla olla veel öö, lastagu inimesi magada. Uni olla püha!

Ja: inimesed!! Nad lamasid ja magasid! Selle asemel, et üleval olla usus ja ilutsemises, et valvata päikse tõusu millega saabub kevad, millest

nad ometi ise unelevad ja miile järele igatsevad!

Valgenes ikka enam!

Olime jätnud otsekoosi ja tõusime künkale, kust avanes laiem välja-vaade. Torm oli aegamööda raugend, otsekui oleks talle küllalt sellest, et öö murda. Tähed kustusid vähehaaval.

Sügavuses ujus kuu nagu horitsondis uppuva lootsiku valge puri. Oli üsna jahe. Vilu viirg läbistas õhu. Orus meie jalgade ees lamas kõik tumedas udus ning nõlvakuil roomasid ja ael-sid arad udusambad.

Meie ees . . . teisel pool, üle oru, seisis mäeahelik. Ta hari eraldus terava selge joonena hõbe-hallist, end pikkamööda õrna punaga loorivast taevafoonist tema taga.

Siis märkasid ma teisel pool ülal mäetipul midagi tuiavat . . . mustad kujud, inimesed, tõsised inimesed, ainult kauguse tõttu vaevalt palju suuremad, kui Gulliveri lilliputaanlased, päkapikulased, imetaolised. See näis naeruväärne. Nii naeruväärne, kuis kellelegi sellist esineda võib, kui midagi ainult näha ja mitte kuulda. Nii naeruväärne, kui vahest tuvile võib näida terve elu, terve ilma askeldus.

Otsekuu istuksime mõnes nukuteatris ning vaataksime kaunist pantomiimi. Hele taevas mägestiku taga kujutas valget eesriiet ja nagu varjude mässus tõusid väikesed mustad mehikesed ilusalt ja siivselt, eraldudes teravalt kõigi liigtustega valevalt foonilt.

Väikesi mehikesi saabus ikka enam ja enam ja kui tuuletõmbega udu veidi harvenes, nägime, et terve mägi oli nende võimuses. Nad siplesid ja vehklesid kätega õhku ja tormasid kummalises melus ning rahutuses siia-sinna.

Siis korraga näis olevat midagi lahti pääsind. Nad tulid pikkade ritvadega ja konksudega, tugevate kangidega, asplitega ning kettidega. Teised jälle lohistasid eneste järel redeleid, mis nende kõrval näisid hiigla suured ning algas kõigis paigus palavikuline tegevus. Maapind kaevati üles, kaljumürakas kangutati lahti ning sellesse kinnitati hiigla vaiad. Siis tagusid nad raudkette läbi rõngaste ja terasnööre ja kõisi ning kõitsid nendega suured redelid, millised nad olid üles lohistand.

Mäerinnaku taga valgenes ikka enam ja enam. Aegajalt tõusis aur kui pulbitsev vaht. Ent mida enam valgenes, seda ägedamaks, ennatumaks

ja ahistavamaks muutus väikeste varjukujude askeldus ja rutt.

Eraldasin nüüd terve armee odamehi piikidega ja sõjakirvestega ning kõuepüssidega. Nad seisid mäel, jaotatud üksikuisse rühmadesse. Ühel vähe madalamal harjal oli üles säetud terve patarei suurtükke, nagu peaks . . . Jumal teab milliseks rahvastelahinguks.

Redelid säeti üles ja nad tõusid püstsirgelt õhku ja mägestiku piirijoon oli tulvil inimesist ritvadega ja konksudega, mis nii pikad ja rasked, et nende kõitmiseks vajati tervet hulka.

Pikkamööda aimasin, mis see kõik tähendada võiks.

Ma naersin.

Ei emakene! Ilm ei lähe kaugeltki veel hukka! Ühtki muret! Saabub viimaks ometi . . . kevad!

Jumalale tänu!

Saabub viimaks ometi päev!

Päele nii pikka, tumedat ööd!

Ning meie algasime kordamineku laulu, hommiklaulu, päikese ja ta tõusus laulu . . . ning see kohas kui oreli heli läbi vaikuse, võidukalt juubeldades ja hõisates!

Vilud viirud läbistasid õhu, kuna taevas ülal lõõmas punasena tulena ja meie varjumehikesed, sarnased päevaargadele, tumedatele öövaimudele, ruttasid üsna rahutumalt virbemalt ja palavikusemalt siia-sinna.

Siis :

Pimestav välk . . . ja purpurpunasena leegina tõuseb päikese ratas üle halli horitsondi ning särab üle ilma oma lõõmava halleluuja.

Päev! Päev! Päev!

Ja kevad! Kevad!

Samal hetkel löid mehikesed säälpool konksuvastused ülesrühkivasse kettasse, et teda tagasi hoida. Teised viskasid redelid üle selle ning ronisid üles vilka osavusega. Nad rullisid eneste taga lahti pikki nööre ja kõisi, tagusid vaiu ja haakisid nende külge kette, sellal kui mäel pääsis liikvele terve sõjavägi ning valmis oli päikest taas sügavusse sundima.

Meie naersime.

Tuli üha juurde uusi hulke ikka pikemate lattidega, redelitega ja kettidega.

Nad sikutasid mäekallakuilt üles hiigla seinu, udu, purjelõuend või mis see oli.

Ent nagu sinine suits hajusid nad ta valguse ees...

Ja päike tõusis kõrgemale, kõrgemale üle mäeharjade rahulikult eksimata ja muretult, täites ilma üha heledama säraga.

Mida soovisid nood kärbsed!

Siis lõid võitluse ka tuletõrjujad; kakskümmend, viiskümmend pritsi saatsid korraga laiali omad veejaod; nad paistsid meile peenetena ämblikuvõrkudena... et teda kustutada ja horitsondilt aila kihutada.

Ta susises vähe, see oli kõik.

Juba leekis pool kera üle horitsondi.

Sääl algas korraga peenikene piukusv nagin, nagu oleks lastud lapse pistoleist. Odamehed olid avand oma püsside tule ning kõrvuti asetsevalt mäeharjalt ragises suurtükkide kogupauk paugu järele läbi majesteetliku mäevaikuse.

Ent ta ei susisend isegi. Rahulikult ja hoolimata tõusis päike üles, kõrgemale ja kõrgemale.

Loobiti üle ikka uusi kettkõisi ning vaiutati kinni üliljulgete poolt. Ronis üle ikka uusi salke haamritega ja konkudega. Ning siinpoolseile otsadele riputasid nad terveid raskusi, et mõõta nende sitkust ja tugevust.

Siis... ühekorruga... näis ometi, nagu võidaksid nad.

Päike seisis vaksu kõrgusel üle mägede piirjoone ning rippus nagu kiniskera raudses võrgus, millega mehikesed teda olid põimind mõne minuti jooksul.

Ta oli vangis.

Ta hingus ning edasirüht venitas katki vaid paar lühikest ketti, mis kargasid õhku, teised tõmbusid ikka enam ja enam pingule, ent pidasid vastu... ning oli sekundiline paigalseis.

Mustad mehikesed olid võitnud.

Ja juba vedasid nad mäekallakuilt üles pakse uduseinu ja juba sõidutasid

nad pärale igasugu kummalisi vägevaid masinaid, et tagasi vinnata kinnipüütut, kui ta korraga tegi vaevalt märgatava tasase tuskleva tõmbe, heites üle oru kuldseid valguse laineid.

Ta oli taas vaba.

Ja kõik mis veel kütkestus kettidest, kammitsaist, köitest, nõõridest, redeleist, konkudest, haakidest, katkes kui poomvilla lõng, lendas kõrgele ning terve sõjavägi langes äkki segipaisatuna kukerpalli ja veeres kuristikku või lendas ühes kettidega ja redelitega, ühes kõigi toredate piiramisabinõudega üle-pääkaela õhku. Tuha saona pöörles ja nõrises ta üle mägede ning puhastas ta siivsaks.

Meie naersime. See oli meeletu... ent meie naersime; kuis nood päikese-tormijooksjad tervete salkadena taeva ja maa vahel vehklesid oma konkudega ja kettidega ning sarnledes kabuhirmus hullund mesilasile omil redeleil üles ja alla kihutasid.

Osa püüdis end allasööstes päästa. Nad paistsid mustadena punases tules karglevatena kuraditena.

Teised kandusid üha kõrgemale, kunni kasvavas lõõmas kett sulas keti külge ja klirises kuristikku ning mägede taga purdus tolmuks ja põrmuks...

Vaased varjumehikesed! ent miks julgesite kätt panna päikse külge!

Ja vabalt ning takistamatuna leekis ta kõrgele vaikivas aupaistes, suur ja pidulik, püha ja vägev ja lõõmas päeva orgu ja üle maa ning päevaga kevade ja ühes kevadega — kordamineku.

Inimesed all magasid veel. Aga otsekui arglikud roimarid põgenesid viimased varjud ja udu omisse pelgupaikadesse ja kuristikudesse. Lõoke-sed tõusid sügavusist ja hõiskasid taeva poole...

Ja meie seisime ning hõiskasime neile vastu ja laulsime hommiklaulu, päikse ja ta tõusu laulu ning see oli rõõmu laul ja võidu laul!

Tasa küsisin ma eneselt: on's see alati nii, kui päike tõuseb!?

Kogust „Von Alltag und Sonne“ tõlk. H. T.

Villem Reiman.

Sünd. 9. III. (25. II.) 1861. a. Suure-Kõpus. Lõpetas 1887. a. Tartu ülik. usuteaduskunna ning hakkas pastori — pääle mõnesuguste ümberkolimiste Kolga-Jaanis, kuhu jäi kunni surmani — 1914. a.

On imelik mõelda, kui palju võivad korda saata omas elus mõned ja kui vähe teised. Kui palju on meil kodumaalgi pastoreid, samaseid, kui oli V. Reiman, kuid kui vähe kuulete nende tegudest väljastpool igapäeväpäävivist leivateenistust. Kui raske on aga omale ettekujutada Eesti hariduslugu ilma V. Reiman'ita. Keeleteadus, ajalugu, usuteadus, ajakirjandus, karskusliikumine jne. — igal sarnasel alal leiate V. Reiman'i nime, ja mitte mõnena kaasjooksikuna, vaid ikka juhtijana, algatajana, teerajajana ja teiste vaimustajana. Kui palju tuld oli selleks vaja, kui palju energiat ja eneseohverdämist!

Kui tema elutöö pole võind küpseda ega koonduda mingiks monumentaalteoseks ühelgi

alal. Vaid on jäänd laialipillatuks siia-sinna ajalehe veergudele, koguteostesse ja brošüürikirjandusse, siis pole see igatahes mitte tema süü, vaid pea kõigi meie tookordsete, osalt ka veel kaasaegsete, inimeste traagika, kellelt elu nõudis nii palju ja nii mitmekesistel aladel, et koondumine mõnele üksikule alale muutus võimatuks ja oleks ehk tundund otstarbekohatunagi.

Kuigi meie oleme teadlikud ka sellest hüljatavast diletantismist, mis iseloomustas V. R. suhet kirjandusele, üldse kunstile, ja ta kitsarindsusest noorema põlve tegude ja puüete hindamisel, mis ta teravasse vastollu viis meie noorema intelligentsiga, ei kohuta see meid siiski, seda enam, et see polnud mitte ainult tema, vaid pea kõigi ta ligikondsete

ühine omadus, nägemas temas suurt kangelaslikku isikut, kelle iseloomus ja tegudes nii palju eeskujukskõlbavat ja jõudevabastavat.

Pisilugusid suurmeestest.

President Lincoln.

Kui Ameerika president Lincoln kord maale välja sõitis, nägi ta üht siga, kes ähvardas mülkasse uppuda ning ennast asjata vaevas, et välja pääseda. President astus hobuselt ja aitas sea välja — määris aga enda seejuures üleni poriga. See lugu sai teatavaks ja kõik imestasid, kuis võis president sea pärast nii palju vaeva näha. Sääil ütles ta: „Ma ei teinud seda mitte ainult sea pärast, vaid ühtlasi ka enese pärast“. Mis tahtis ta sellega öelda? Kindlasti midugi, et see mitte ainult teistele korda ei lähe, kui meie teeme midagi hääd ja kaastundlikku, vaid ka meile enestele, kuna harjutuse läbi meie jõud kõvenevad aga tui-muse läbi nüristuvad. „Ära harju mitte, et võiksid elusat olevust kannatamas näha“, nii võiks inimestele öelda. See mõjub kui muinasjutude kuri nõidus, mis inimese kivistab. Kaastunda tähendab kaasa elada ja kes ei suuda enam kaastunda, sel ei ole ka enam elu. Oleks Lincoln sea jätnud rabelema, siis oleks ta oma kaastundmuse häält harjutand vaikima — nii võib enesest ka oma südametunnistuse võõrutada, kui teda mitte kuulda ei võeta. Siis vahest oleks ta ka neegrid jätnud rabelema oma viletsuse ning orjuse mülkasse ning poleks saand orjade vabastajaks — sest sääljures määriti teda üleni ja ta oli sageli meeletumisele läsedal.

Kes hästi süüa tahab ja pääle lõunast kohvi juua ning sigarit suitsetada ja siis hästi magada — see peab enesest midugi võõrutama armastuse ning kaastunde — ent ta jääb ka vaeseks, vaeseks inimeseks.

Fr. W. Foerster.

Suurmehed ja karskus.

Meie imestleme tihti seda vaimuteravust, mõtete selgust ja kaugelenägellikust, mida suured riigimehed nii tihti peavad osutama ja osutavadki. Suurtena tuletornidena-eeskujudena seisavad nad meie silmi ees. Kuid ka ühes asjas — karskusküsimuses — ärgem unustagem nendelt õppida. Teie teate ajalooost, et riikide tähtsamad juhid ja ajaloo suurmehed tihti on olnud isiklikult täiskarsked ja seda soovitand rahvale. Kuid uuemgi aeg pole eeskujudest vaene. Inglise neli viimast pääministrit — Lloyd George, Bonar Law, Baldwin ja MacDonald on oma alkoholivastasust mitmel korral deklareerind. Praegune Prantsuse president, endine pääminister Georges Clemenceau, sõjaaegne vägede ülemjuhataja maršal Foch j. t. on isiklikult karsked ja keeluseaduse pooldajad, samuti kui hiljuti surnud Ameerika president Harding, Austria praegune president Haenisch, Tseho-Slovakia president Masaryk j. t. Meilgi Eestis ei puudu eeskujud.

Kirjandusest.

Aleksis Kivi, **Seitse Venda** ilmus neil päivil Eesti Kirjand. Seltsi väljaandel, Fr. Tuglase tõlkes. See on kahtlemata tähelepanuväärt sündmus meie kirjandusel. Kivi „Seitse venda“ on juba mõnda aega olnud soome rahvusliku kirjanduse suurteoseks, mispärast ka tema välimuse eest nii rohkesti hoolitsetud: mitte ammu ilmus ta uues iluväljaandes, mille hind meie rahas oleks ligi 4500 marka! Ei leidu vist ainustki vähegi kirjanduslikku soomlast, kes ei tunneks „Seitset venda“. A. Kivi on oskand selles kõige põnevamad sündmusid liita meisterlikuks tervikteoseks, mis sisult on äärmiselt huvitav ja kaasakiskuv, kuid mõjub alati kunstitööna, ega lasku kunagi sellele tasapinnale, kus püsib harilikult suurem osa „seiklusromaane“. Sisu põnevus teeb ta just noorsoole meeldivaks raamatuks, millest arusaamine ei käi üle jõu isegi vähekegend lugejale. Temas kirjastuv soome maamehe lopsakas algupära teeb ta ühtlasi võib olla kõige rahvuslikumaks teoseks soome kirjanduses.

Sisule väärised on ka ilustused, mis valmistand soome silmapaistvam kunstnik—Kalevala

ilustaja A. Kallén-Kallela, kes samuti, kui Kivigi, suutnud tungida sügavale soome rahva omapärasusse. Samad ilustused kaunistavad ka eestikeelset tõiget, mille, vaatamata teose stiili omapärasusest tingitud raskusile, nii meisterlikult valmistand Fr. Tuglas, et teos tõlkes oma kunstiväärtusest peaaegu sugugi pole kaotand. Sennises eesti kirjanduses pole nimetada ainustki teost, mida ta kunstilise kõrguse kui ka välise soliiduse suhtes võiks võrrelda kõnesoleva A. Kivi „Seitsme venna“ eestikeelse väljaandega. Seepärast tohiks loota, et see nii silmapaistev teos ei puudu ühegi kirjandussõbra riulilt. Kellele raskusi teeb seda enesele isiklikult omandada, need käigu oma ligema raamatukogu juhatussele pääle, et nad viibimata muretseks nimetatud raamatu, päälegi mitmes eksemplaaris. Teos on 480 lhk. suur ja maksab ainult 350 mk.

Olgu tähendatud, et ka mõned selle numbril pildid on võetud „Seitsme venna“ eestikeelsest väljaandest, nii et juba nende järele võib osalt ette kujutada teose välimust.

Noorsoo töömait.

Avaldame selles osak. järjekindlalt ülevaateid kodu- ja välismaiste noorsoo org-ide, iseäranis elureformi alal tegutsevate, tegevusest. Kodumaa noorsooühinguil seks otstarbeks saadetavate lühikeste tegevusülevaadete eest oleme tänulikud.

Toimetus.

Wälismailt.

Hollandi noorsoo karskusliit

pidas läänd suvel oma traditsioonilise aastakoosoleku (kongressi) 31. juulist 2 aug. Amersfoortis. Ülev meeoleolu, mis viimasel ajal nimetet liidu tegevuses valitsend, tegi ka selle kongressi paremaks ja hoogsamaks, kui sennised. Kokku oli tulnud 350 liiget, kes need päevad endile väga meeldivaks oskasid teha. Liitu kuulub 35 ühingut 1700 üksikliikmaga. Järgmiseks kongressiks loodetakse liikmete arvu 2000 pääle tõsta, sest töömeeleolu on hoogne. Liikmete enamuse moodustab keskkoolinoorsugu.

Soome õppiva noorsoo karskusliidu tegevusest.

Soomes töötab noorsoo karskusliit juba 1906. a. saadik. Ellu kutsuti ta üliõpilaste karskusühenduse algatusel. Aruandeid oli liidu juhatussele saatnud

1921. a. 34 ühingut, kokku 3.636 üksikliikmaga.
1922. a. 24 „ „ 3.132 „

Muidugi on noorsoo karskusühingute ja liidu liigetegi arv Soomes märksa suurem, kuid, nagu meilgi, ei kuulu kõik ühingud liitu ega saada liikmed aruandeid. Siinjuures tuleb ka tähendada, et Soome Õppiva Noorsoo Karskusliidu liikmeks on ainult koolinoorsoo ja

Igas kohas, igas linnas on Ühendatud Riikide elanikel võimalik olnud tähele panna, mis alkoholikeeld tähendab. Nad on näind, et võlad ennemini tasutakse; nad on näind, et mehed oma teenistuse oma naistele ja lastele toovad, selle asemel, et seda maha juua; nad on näind, et selle aasta jooksul hoiusummad pankades tõusnud on.

End. Am. President Harding, † 1923.

Tegevusele ja toimingule on inimene kõigi oma püüetega määratud. Naudingute eest hoolitseb loodus.

Hebbel.

üliõpilaste karskusühingud, mille igalt üksikliikmelt nõutakse täiskarskust (mis keelu-seadusmaal müidugi iseenesest mõistetak).

Liidul ilmub kord kuus oma ajakiri „Poh-jantähti“ („Põhjatäht“), mille kindlate tellijate arv 200. Kaevatakse õpetajate osavõtmattuse üle. Mõnel ühingul olla raske isegi hooldajat (õpetaja, kes üh. tegevuse eest vastutav) leida, kuid on ka neid koole, olgugi vahe, kus peaaegu kõik õpetajad ühingu liikmeks. Koos-olekuid, pidusid, referaatõhtuid j. m. s. on ühinguis peetud kokku 203, kus ette kantud 89 kõnet. 10. üh. on oma ajakiri, mitmel ka raamatukogu. Liidu korraldusel on peetud 1922. a. 27 kõnet.

Kodumaalt.

Eesti Noorsoo karskusliidu tegevusest.

Teatavasti asutati E. N. Karskusliit II. noor-soo karskuskongressil 6. apr. 1923. a. Tartus. Säälsamas valiti ka ajutine juhatus, kelle esi-meks mureks oli põhikirja registreerimine ning liigete kogumine liitu. Põhikiri registreeriti haridusministeeriumis septembri lõpul. Kohe päle selle saadeti kõigile teadaolevatele noorsooühinguile ettepanek astuda noorsoo karskusliitu, kui nad seisavad täiskarskuse alusel. Aasta lõpuks kogus Liitu juba 27 ühin-gut 3381 üksikliikmega. Praegu on see arv 7 ühingu ja 492 üksikliikme võrra kasvand.

Liidu olemasolust ja ligemast tegevus-kavast teatamiseks kui ka kõigi üleskutsumi-seks karskustööle, saadeti kõigile noorsoo-ühinguile kätte ringkiri nr. 1. Parema enese-kasvatus-, karskus- ja noorsooliikumiskir-janduse kättejohatamiseks seati sellekohane eesti-, soome-, saksa- ja ingliskeelse kirjan-duse nimestik kokku ja saadeti kõigile kesk-koolidele ja noorsooühinguile tutvunemiseks. Ühtlasi asuti sellekohase kirjanduse soetami-sele ka eesti keelde, milleks hakati välja andma igaaastast alamanakki „Noorusjõud'u“ ja otsustati tõlkida Fr. W. Foersteri teos „Le-bensführung“. „Uudismaa“ toimetusega lepiti kokku, et see karskuspühaks välja annab kars-kusnumbri, kuna jooksvaid teateid noorsoo karskustöö alalt avaldab tarbekorral igas numb-ris eri osakunnana. Sissetulekuid oli liidul 50.000 mk., väljaminekuid 40.718 mk.

Noorsoo karskusliidu asemikekogu

I. koosolek oli Tartus 30. jaan. I. a. Edusta-tud oli 23 liiget 36 edustajaga. Päältkululajaid oli 50 ümber. Koosolekul valitses asjalik töömeeleolu. Kinnitati päle läbirääkimiste ajutise juhatusse aruanne, 1924. a. töökava ja eelarve, noorsoo karskusliikumise keskarkiivi kodukord jne. Uude juhatusse valiti endistest tagasi Dr. J. Vilms, A. Juhanson-Elango, S. Perv, A. Öunapuu, O. Stamm, J. Lepp ja uutest — J. Johanson-Elango. Revisjoni kom. valiti endis-ed tagasi.

Noorsoo org-ide tegelaste kursuse

korraldas noorsoo karskusliit koolin keskliidu kaasabil läind jõuluvaheajal. Kursusel esines hulk õpetajaid, seltskunna- ja noorsootegelasi loengutega noorsooliikumise põhimõtete ja or-ganisatsioonide tegeliku töökorralduse kohta. Kursusest võttis osa 140 noort ja 18 külalist. Asukoha järele jagunesid osavõtjad järgmiselt:

Tartust	53	Tallinnast	6
Valgast	14	Rakverest	5
Võrust	11	Viljandist	4
Pärnust	10	Paidest	3
Haapsalust	7	Mitmesug. maak.	27

Organisatsioonilise kuuluvuse järele oli osavõtjaist:

Mitmesuguste õpilasühingute edustajaid	81
Noorsoo karskusühingute	28
Noorseppade	11
Skoutide	10
Guide'ide	3
Girl reserve'ide	7

Osavõtjaile väljastpoolt Tartut oli muret-sed tasuta lõuna ja korter. Vana-aasta õh-tul oli teeõhtu. Meeleolu oli nii kuulajatel kui ka lektoritel ja kursuse juhatusel kogu aeg häa.

Õpiringide töö hoogu võtmas.

Juba enne jõulu aiustati Tartus „Karskuse Sõbra“ ja Ü. E. N. Ühenduse Tartu osak-poolt kolm õpiringi — karskusliikumise ajaloo, psükoloogia ja koda-nikuteaduse küsimustega tutvunemiseks.

Sellele järgnes Tartu Koolin. Liidu huma-nitaar sektsioon, kes veebr. kuul ellu kutsus sotsiaalküsimuste õpiringi. Viimane asus praeguse varade valmistamise viisi ja sellest oleneva seltskundliku korra süstemaatilisele tundmaõppimisele. Aluseks võeti K. Kautski raamat „Majanduslik edenemine ja seltskonna kord“. Osavõtjaid on paarikümne ümber. Raskusi sünnitab see asjaolu, et ni-metatud teos müügilts otsas ja ainult 2—3 ju-husliku eks. tuleb läbi ajada.

Iseäranis tähtis on aga noorsooliikumise õpiring, mille E. K. Keskl. Sekretariaat algatas. See on esimene sarnane Eestis ja näib osavõtjaile rohkem huvi pakkuvat. Osa-võtma kutsuti ainult aktiivsemad endised ja praegused noorsootegelased, et liiga suurt tungi ära hoida. Läbivõtta kavatsetakse noor-soopsüühika iseäraldused, noorsoo olukord oleviku ühiskunnas (koolis, kodus ja majan-duslis-õiguslikes elus), nooruskultuur ja selle teostuspüüded (noorsooliikumine ja koolireform). Kogu aine on jagatud umbes 45 referaadiks, millest iga koosoleku päle langeb 4—5.

Tahate selles elus leida õnne, ärge usaldage midagi absoluutset, mingeid kivinend, tardund reegleid, mingeid vorme, doogmaid ja üldiseid printsiipe

Upton Sinclair.

Koosolekuid peetakse kord nädalas. Igal osavõtjal tuleb pidada paar referaati. Töö on seda huvitavam, et sellest ka vanemaid noorsootegelasi osa võtab, nagu mag. A. Anni, mag. A. Koort j. t. Õpiringi juhatajaks on A. Elango.

Üldmainitute eeskujul on ka mitmed teised org-id hakkand mõtlema õperingide asutamisele. Kuuldavasti algab ligemal ajal Tartu II kommertsgümnn. õpilasuuringu karskusektsiooni juures mitu sarnast tööle. Noorsoo karskusliidule saadetud töökavadest võib näha, et ka mujal linnades sarnaseid kavatsusi on. Nähtavasti teeb esialgu raskusi kohaste juhatajate leidmine, kuna õpiringi töö suurel määral viimastest on. Noorsoo karskusliidul on praegu teoksil juhtnöörid selleks.

Võistluskirjutuse tagajärjed.

Teatavasti kuulutas E. N. Karskusliit läind aastal välja kirjutuste võistluse teemile: 1) Kuidas käis Oru taadi käsi, kui naaberkülas kõrts avati? ja 2) miks tarvitavad inimesed joovastavaid jooke? Esimesele teemile võisid kirjutada noored kunni 17 a., teisele — kunni 20 a. Tööd pidi ära saadetama 15. jaan. 1924.

Esimesele teemile tuli tähtjaks 20 kirjutust. Komisjoo, koosseisus prof. pr. H. Kettunen, dir. J. Tork ja J. Johanson-Elango, vaatas tööd läbi ja tunnistas esimeste auhindade vääristeks (à 1000 m. eest kirjandust) järgmist autorite tööd:

Bernhard Kangerman — Tapa ühisgümnn., märgusõna „Viirg“.

Alide Amandus — Kärsna 6-kl. algkoolist, märgus. „Mooniõis“.

Oskar Läänson. — Paide poegl. gümnn., märgus. „Oskar Orvik“.

Teise auhinna vääristeks (à 500 m. eest kirjandust) tunnistati:

Aleksis Kallitz — Tartu Treffn. gümnn., märgus. „Algaja“.

Aristarch Gerberson — märgusõna „Virtus e venerabilis“.

Peeter Paavel — Tallinna õpet. semin., märgus. „Mephisto“.

Pääleselle tunnistas komisjoo soovitavaks, et Richard Kirotask'ile saaks tema töö eest varjunime all „Võhandu“ antud kirjandust kahesaja m. eest.

Kõik otsused tegi komisjoo ühelhäälel.

Teisele teemile tulnud töid hindav komisjoo pole oma tööga veel lõpule jõudnud.

„Lebensführung'i eestikeelne tõlge,

mille valmistas V. Kaaver on praegu valmis ja läheb ligemal ajal trükki. Arvatavasti ilmub ta veel selleks kevadeks. Teos tuleb umbes 300 lhk. suur.

Omis asjus.

Oli kavatsus seda numbert välja anda juba veebruari algul, kuid mitmesugustel põhjustel viibis see. Järgmine number ilmub aprilli algul ja selle pooleaasta viimane number (Nr. 3)

— mai algul. Kolm järgmist numbert ilmuvad sügispoolaastal.

Toimetus.

Väljaandja: Eesti Noorsoo Karskusliit.

Vastutav toimetaja: mag. phil. Alfred Koort.

Tegev toimetus: A. Elango, E. Kubjas, T. Lange, M. Lukk, E. Pedriks.

Toimetuse aadr. Tartu. Postk. 86. Kõnet. Jakobi t. 8, iga teisip. ja reede kl. 1—2. Telef. 404.

J. Raudsepp'a trükikoda, Tartu 1924.

Noorsootöö käsiraamatu

otsustas noorsoo karskusliit välja anda. Niimetatud käsiraamat sisaldaks noorsoo org-ide tegelaste kursusel ettekantud referaadid täiendatud ja süstematiseeritud kujul. Käsikirja kokkuseadmise andis noorsoo karskusliidu juhatus A. Elango hoolde.

Õperingide töö hõlbustamiseks

asutas noorsoo karskusliit keskraamatukogu, kust õperingidele tarvisminevaid raamatuid suuremal arvul (igale osavõtjale 1) ajutiseks tarvitamiseks antakse. Esialgu on keskraamatukogus ainult karskuseksamiks tarvilikud teosed (Karskusliik. ajalugu, Karskusasja algmed, Meie k-töö programm ja taktika), kuid edaspidi täiendatakse seda ka teistes õperingides tarvitavamate raamatutega. Raamatud antakse välja maksuta.

II. üleriiklise noorte püha

eeltööd on täies hoos. Üldlaulukoori noodid on juba paljundatud ja laiali saadetud. Ka teised toimkunnad on endi kavade väljatöötamise kallal ametis. Päätoimk. juhataja N. Käbin tegi hiljuti ringreisi pea kõigis linnades, moodustades igal pool alatoimkunnad kohapäälsete eeltööde jaoks. Huvi asja vastu näib igalpool olevat elav. Ka haridusministeerium suhtuvat ettevõttele nähtava poolehoiuga.

Noorsoo karskusliit, olles huvitatud pidustuste häast kordaminekust, võttis päätoimk. ettepaneku, edustaja kaudu päätoimk. tegevusest osa võtta, vastu ja määras eeltöödeks 20.000 mk. toetust, milline summa vabanes eelarves seetõttu, et otsustati III. noorsoo karskuskongressi sel aastal mitte kokku kutsuma.

Karskuseksamid

võtavad ikka enam ja enam hoogu. Hiljuti sooritas keskmise astme eksami 29 Tartu II. kommertsgümnn. õpilasuuringu karskusektsiooni liiget. Paar üliõpilast on karskusliidule esinend ka esimese astme eksami sooritamise soovivaaldusega. Alama ja keskmise astme eksamiks ettevalmistamiseks on väga hää kasutada õpiringi töövormi.

Jõhvi keskkooliõppurite ühing,

kui normaalpõhikirjale mittevastav, sunniti käesoleva aasta algul likvideeruma. Ühing oli juba mitu aastat elavalt tegutsend. Tema asemele asutati karskuring ja spordiring. Viimase asutamist toetasid iseäranis õpetajad, kuna õpilastel selleks suuremat huvi polnud.

Rahva tulevane elujõud ripub sellest, kuivõrra tugevate
vaimliste huvidega noorsugu tal on, sellest, kui ideerikas
ja elujõuline on tema noorsooliikumine.

„Uudismaa“

on meie
tõuseva kultuurtahtelise noorpõlve häälekandja.

Iga ajajärk toob endaga kaasa nii uued väliselu tingimused kui ka uue hingeelu. Elujõuline on see rahvas, kelle noorus küllalt hergatundeliselt neid tingimusi tajub ning seda uut hingeelu kultuuriliseks eluks jõuab kultiveerida. Selleks on suurim tähendus igale rahvale tema noorsoo vaimline ärksus ja elavus.

Juba kuuendat aastat on ilmunud „UUDISMAA“ selle kultuurtahtelisema otsimishimulise noorsoo häälekandjana. Iga aastaga on ta küpsend ja kasvand ikka kindlavaatelisema nooruse ja tema ideede eestvõitlejaks.

Ta on ülekasvand ajajärgust, kus ta oli ainult kitsas noorsooühingute ametlike teadete ilmutaja. Samuti aegust, kus ta kõigepäält toitit end keskkoolinoorsoo veel küpsemata ilukirjanduslike katsetega. Ka nüüd on ta lugejasringis pääasjalikult keskkooli noorsugu. Aga ta on kasvand ühtlasi vastavaks ka muule intelligentsemale noorsoole, kõigile uuendusnõudjatele laiemaiski piirides, kõigepäält üliõpilasnoorsoos. Ta on saand ilmavaadet kujundava, valmiva noorpõlve kesksemaks häälekandjaks — ja ainukeseks ilmavaadet ja ideidlevitavaks ajakirjaks Eestis üldse.

„Uudismaas“ on senni töid avaldand arengumeelsed ja noorusvaimulised vanemad haritlased, valmiv üliõpilaspõlv kui ka keskkooli noori. Tuntumaist nimedest võiks mainida: August Anni, Alex Antson, Villem Ernits, Al. Elango-Juhanson, Juhan Jaik, H. Jürgenson, Valter Kaaver, Agnes Kauts-Mihkelson, Hilja Kettunen, Alfred Koort, E. Krusten, A. A. Laanessaar, Eerik Laid, Linda Leeman-Laguvee, Oskar Loorits, Harry Moora, Eduard Nukk, Ants Oras, Selma Perv, Jaan Pert, Ernst Raudsepp-Kalamees, Olev Reinta, Rich. Ritsing, Ludvig Sapotzki, Gustav Suits, A. M. Tallgren, Fr. Tuglas, Peeter Treiberg, Sophia Vardi, J. Vilms, K. Zirkel j. t.

„Uudismaad“ lugema peab igaüks, kes tahab kaasa elada meie tõuseva intelligentsi, eriti meie noorsoo vaimuelu arenguga ja kel huvi on oma ilmavaate väljaarendamise vastu.

„Uudismaad“ tutvustada ja levitada on igaühe kohus, kes tunneb ilmavaatekindla noorsoo kasvamise tarvidust ja tähtsust.

„Uudismaa“ maksab 200 m. aastak. (8 n.). Endised aastak. kokku 585 mk. Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid. Toim. aadress: Tartu, Postk. 79.

Noorsoo enesekasvatuse ja elureformi ajakiri

„KEVADIK“

ilmub Eesti Noorsoo Karskusliidu väljaandel 1924. a.
alates 6 korda aastas à 16 lhk.

„Kevadik“ sisaldab kirjutusi järgmistelt aladelt: enesekasvatus, elureform (karskus, kehakultuur, tervishoid), elulookirjeldused, ilukirjandus, noorsookirjandus- ja ajakirjanduse ülevaade, ülevaade noorsoo isetegevusest (õpilasüh., skoutlus jne.) ja juhatused selleks, ühismängud jne. Pääle selle sisaldab iga number rohkesti pilte.

„Kevadik“ valib oma materiaali umbes 13–17 a. vanuse (5—9 õpiaasta) noorsoo huvide ja võimete seisukohalt.

„Kevadik’u“ artiklite osas esinevad peamiselt küpsemad jõud, kuid ka noorsooga ja selle org-idega peab toimetuse elavat kontakti, paludes neilt kaastööd eestkätt ülevaadete osa jaoks.

„Kevadik“ maksab aastas 75 mk., poolaastas 40 m., üksiknumber 15 mk. Kuulut. lhk. 1000 m. Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid!

Kes „KEVADIK’ULE“ vähemalt 10 aastatellimist muretseb või järjekindlalt igast numbrist 15 eks. levitab, saab 1 eks. igast numbrist maksuta.

Levitajaid ja tellim. vastuv. vaja igasse kooli ja külla!

Kevadiku toimetuse, Tartus. — Postkast nr. 86.

Toim. kõnet. Jakobi tän. 8, teisip. ja reede kl. 1—2.